

رونق پسته، روغن فتیله اقتصاد سیرجان

عکس: سید محسن فروزنده

می‌گویند چراغ بی‌روغن فتیله‌اش خشک می‌سوزد. پسته برای روشن ماندن چراغ اقتصاد سیرجان حکم همین روغن را دارد.

ایران همواره از نظر تولید و صادرات پسته در جهان رتبه اول را به خود اختصاص داده بود، اما بعد از حضور آمریکا در بازار این محصول، سهم ایران در بازارهای جهانی رفته‌رفته تنزل پیدا کرد. به طوری که سهم کشور از بازار جهانی این محصول از لحاظ ارزش از ۵۸ درصد در سال ۲۰۰۰ به ۳۱ درصد در سال ۲۰۰۸ کاهش یافت که این امر از تضعیف به مرور جایگاه ایران در بازارهای بین‌المللی این محصول، روایت داشت. تحریم‌ها، افت کیفیت پسته

ایران، رقابتی‌تر شدن بازار جهانی آن به خاطر ورود کشورهای دیگری که طبیعت خشک دارند و در نهایت کاهش کمی میزان تولید خود ایران و نقش آن بر کاهش صادرات پسته از جمله موارد برشمرده برای روزهای بد بازار جهانی پسته‌ی ایران بوده است. در ایران به جز دامغان و سمنان و رفسنجان که به تولید محصول پسته مشهورند، سیرجان نیز یکی دیگر از قطب‌های پسته است. مطالعه موردی مشکل تولید این محصول در سیرجان می‌تواند کمکی برای شناخت چرایی افول ایران در بازار جهانی باشد.

نگاهی به تاریخچه پسته در سیرجان

سیرجانی‌ها درخت پسته را همان بنه کوهی می‌دانند که به مدد پرورش و اصلاح نژاد از طریق امکان بقای دانه‌درشت‌ترها تبدیل به یک درخت دیگر شده است و این کار را برای نخستین بار به پیشینیان و نیاکان خودشان منتسب می‌دانند که بعید هم نیست زیرا خود بنه هم در کوهستان‌های اطراف سیرجان فراوان است و هم در فرهنگ خوراکی‌ها و

غذاهای سنتی جا دارد و هنوز هم قاقق بنه مشهور است و حتا در برخی خانه‌ها و رستوران‌ها تولید و مصرف می‌شود. این گونه شد که بنه‌های درشت‌تر رفته رفته در کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. پسته آن قدر برای شهری مثل سیرجان مهم است که یک سال بدون آن هم سال خوبی برای سیرجان و سیرجانی نیست چه برسد به سال‌های بی‌پسته. چه خوب که امسال سال بی‌پسته نبود و تا باد چنین باد.

پسته حتا در ادبیات شفاهی قدیم و مکتوب جدید سیرجان نیز نمود و بروز دارد و در شعر شاعران رخ نشان داده است مثل آن دوبیتی مشهور «دراز کردم دو دست و شاخ پسته»

و... حتا سال در سیرجان به دو فصل قبل پسته‌ها و بعد پسته‌ها تقسیم می‌شود! (از مقوله‌ی قبل از میلاد و پس از آن).

اگر بخواهیم از نقش پسته‌ی برشته و زغال مرغوب این درخت در محفل‌های شبانه‌ی سیرجانی‌ها یاد کنیم که دیگر نور علا نور می‌شود و ناگزیریم از ذکر تاثیر پسته بر تاریخ

این مرز و بوم نیز یادی کنیم که آورده‌اند نادرشاه از خطه‌ی سیرجان می‌گذشت که پسری حاضر جواب سر راهش سبز شد و پسرک برای شاه لشکرکش آیه‌ی «انا فتحنا» خواند و شاه بسیار از این فال نیکو سرخوش گشت و خلعت و پاداش به پسرک سیرجانی داد. وزیر شاه نیز هوش و زیرکی پسرک را متأثر از خوردن پسته دانست.

موانع تولید پسته سیرجان در سال‌های اخیر

پس از چند سال فاجعه‌ای که از پی بارش بی‌موقع تگرگ یا سرمازدگی برای اقتصاد پسته به عنوان یک محصول محوری در سیرجان رقم خورد، بالاخره امسال این محصول مهم و رونق بخش کسب و کار شهر ما از مهلکه‌ی سرمازدگی رست و حالا باغداران خوشحالند. اما تنها باغداران نیستند که از دولتی سر محصول پسته به نوبه‌ی می‌رسند. همه‌ی شهر جان می‌گیرد.

نه فقط کارگران باغ‌ها و خوشه‌چین‌ها، ترمینال‌های ضبط و فراوری پسته، باربری‌ها و وانتی‌ها و کامیون‌ها از این اتفاق سود خود

را می‌برند بلکه به جرات می‌توان گفت دیگر عرصه‌های کسب و کار در سیرجان نیز رونق می‌گیرد. از فروشگاه‌های محصولات کشاورزی تا ابزار فروشی‌ها و تعمیرگاه‌های انواع ماشین‌آلات. حتا بازار خرید و فروش دیگر کالاها نیز از برکت پسته رونق می‌گیرند مثل بازار زمین و مسکن که از رکود بیرون می‌آید یا بازار گوشی و خودرو که همیشه از برکت انتشار نقدینگی در سال‌های پرمحصول در سیرجان داغ می‌شوند

و شهر پر می‌شود از خودروهای نو یا سرنشینانی که هر کدام یک گوشی گران‌قیمت در دست گرفته‌اند. حتا گردشگری و تجارت کالاها

دیگر در سیرجان نیز از پسته قوام می‌گیرد. پای تجار تهرانی و بازرگانان خارجی که برای خرید انبوه پسته به سیرجان باز می‌شود، دیگر محصولات سنتی شهر ما هم بی‌نصیب نمی‌مانند. گلیم هم در کنار پسته رخی می‌نمایند و هتل‌ها و مهمانسراها برو بیایی پیدا می‌کنند.

راهکارهای رفع موانع

این همه در گرو یک محصول بودن خودش از معایب اقتصادهای

تک‌محصولی ست ولی چه می‌توان کرد که کف دست کشاورزی ما با وجود داشتن بادام و اندکی گل محمدی و متقالی زعفران، موی دیگری برای کندن ندارد و واقعا اگر نبودند معادن که با اقتصادشان تنور گرمی کنند برای کسب و کار سیرجان، ما با هر سرمازدگی بیش از پیش عزادار زار و زندگی‌مان می‌شدیم و به معنای واقعی کلمه به روز سیاه می‌نشستیم. جای خوشحالی دارد که امسال را از این عزا رستیم ولی به قولی می‌گویند این بار جستی ملخک... بد هم نبود اگر باغداران ما به جای تکیه‌ی هرساله به احتمال و بخت و اقبال، دنبال راه‌های علمی و عملی می‌رفتند که با این آفت هرساله‌ی

سرمازدگی مقابله کنند. از تجارب شهرها و کشورهای دیگر بیاموزند و از نظر کارشناسی مهندسان مرتبط با گرایش باغ و پسته بهره‌ی بیشتری می‌برند.

تهدید دیگری که اقتصاد پسته‌محور ما را تحت شعاع خود قرار می‌دهد همان خشکسالی و پیشرفت آب شور در چاه‌هاست. گرچه پسته با آب شور سازش دارد ولی دیگر نه به آن شوری شور. بد نیست کشاورزان و مالکان برای آینده خودشان هم که شده فکری برای مدیریت مصرف آب باغ‌های خود کنند و فقط دولت دنبال تهر گیری آن‌ها برای حذف روش‌های غرقابی و سنتی نباشد بلکه کشاورزان خود پیشگام باشند و به خاطر آینده‌ی اقتصادی خود و خانواده و فرزندان و شهرشان همگی دنبال این باشند چطور مصرف آب چاه‌شان را کمتر کنند و ذخایرشان را بیشتر. گاهی با استفاده از روش‌ها کلک‌هایی مثل آبیاری شبانه یا حتا پوشال پاشی در مسیر جویها برای کاهش میزان تبخیر آب.

درخواست دادستان عمومی و انقلاب سیرجان از شهروندان:

از طریق سامانه «سجام»

وقوع جرم را گزارش کنید

دادستان عمومی و انقلاب شهرستان سیرجان گفت: شهروندان بر اساس مسئولیت اجتماعی که برعهده دارند، به صورت داوطلبانه و خودجوش گزارش تخلفات و جرایم را از طریق ثبت در سامانه جامع ارتباط مردمی قوه قضائیه (سجام) ارسال کنند.

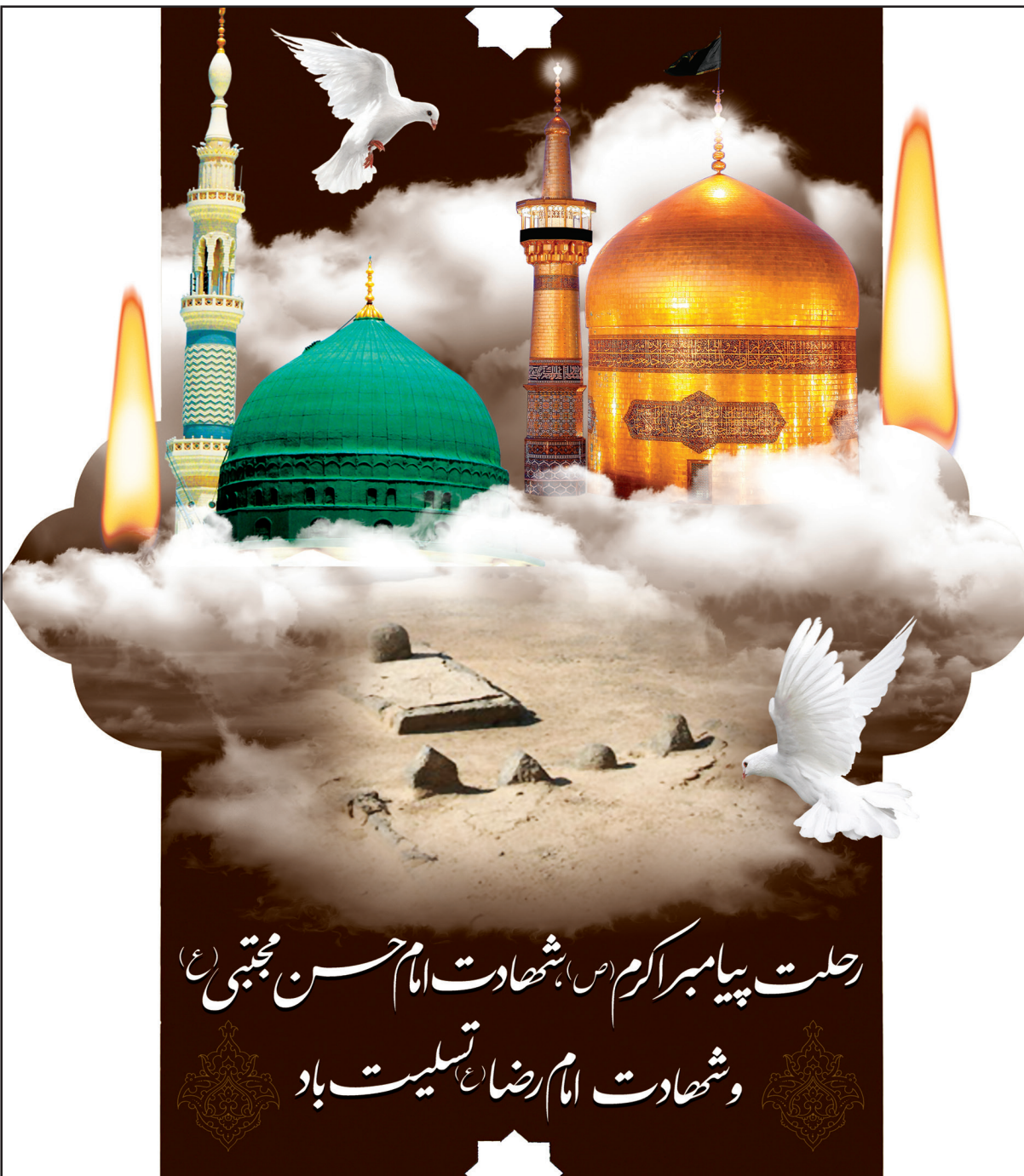
به گزارش روابط عمومی دادسرای عمومی و انقلاب شهرستان سیرجان؛ مجتبی قدیمی گفت: یکی از اصول حاکم بر پیشگیری از وقوع جرایم در جامعه، ارتباط صحیح و مشارکت همه جانبه با عموم مردم، سازمانهای مردم نهاد، جوانان، نخبگان و کنشگران اجتماعی، اصحاب رسانه و... در کلیه امور حاکم بر جامعه و حمایت از مشارکت فعال و تعامل صحیح احاد جامعه برای حل مسائل اجتماعی است که اثر شگرفی در فرآیند تصمیم گیری‌ها و بهبود رویه‌ها و عملکرد صحیح دستگاه‌ها و اداره بهتر امور جامعه خواهد داشت. وی خاطر نشان کرد: پیشگیری از وقوع جرم یک امر مشارکتی و یک مسئولیت اجتماعی است و همگان باید در این حوزه تلاش داشته باشند تا در پیشگیری از وقوع جرایم و دعوی، کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی و تحقق اهداف و پیشبرد برنامه‌های دستگاه قضائی گام موثری برداشته شود. این مقام قضائی ادامه داد: در این راستا قوه قضائیه به منظور پیش بینی، پیشگیری، کاهش و یارفع وقوع جرایم، تخلفات و معضلات اجتماعی از طریق استفاده حداکثری از ظرفیت‌های مردمی و جذب گزارشات شهروندان اقدام به راه اندازی سامانه ای تحت عنوان سجام «سامانه جامع ارتباط مردمی» نموده است.

مدعی العموم سیرجان در ادامه بیان داشت: در این سامانه شهروندان بر اساس مسئولیت اجتماعی‌ای که برعهده دارند، به صورت داوطلبانه و خودجوش گزارش تخلفات و جرایم را به دستگاه قضائی ارسال می‌کنند.

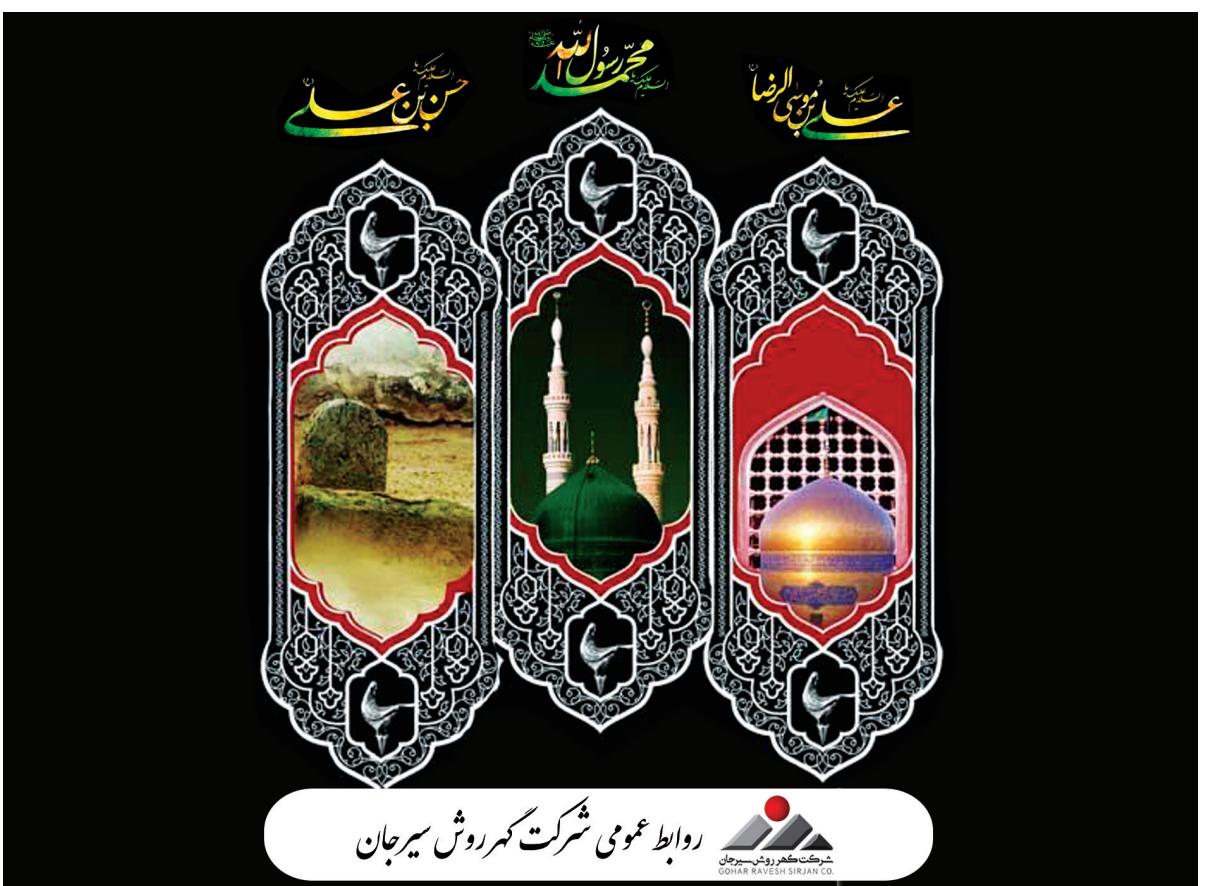
وی تأکید کرد: شهروندان می‌توانند با عضویت در سامانه جامع ارتباط مردمی (سجام)، از طریق مراجعه به آدرس «http://sajam.scpd.ir» و ثبت مشخصات فردی خود، پس از احراز هویت، گزارشات، انتقادات و پیشنهادات خود در حوزه‌های مختلف چون مسائل و مفاسد اقتصادی، سیاسی، اداری، منابع طبیعی، محیط زیست، منابع آب، تصرف اراضی ملی، تغییر کاربری غیر مجاز اراضی کشاورزی، قاچاق، احتکار، گران‌فروشی، انتخابات، فساد مالیاتی و فضای مجازی، تخلفات محیط‌های کار و کارگری، بهداشت و درمان، آسیب‌های اجتماعی، تهیه و توزیع مواد مخدر و روان گردان و دیگر بخش‌ها را به عنوان یکی از دیده بانان پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و «با هدف پیشگیری از وقوع جرایم، آسیب‌ها و تخلفات» در این سامانه ثبت نموده و از این طریق وقوع یا احتمال وقوع تخلفات و جرایم را به دستگاه قضائی گزارش کنند.

وی با اشاره بر این‌که هدف اصلی از راه اندازی این سامانه جلب مشارکت عامه مردم و انسجام بخشیدن به تلاشهای مردمی و نهادهای مدنی برای اصلاح جامعه و افزایش مسئولیت پذیری اجتماعی، افزایش نظارت‌های مردم بر مردم و نظارت مردم بر مسئولین در جهت پیشگیری از وقوع جرایم، آسیب‌ها، تخلفات و کاهش ورودی پرونده‌ها به دستگاه قضا و تسریع در روند رسیدگی به پرونده‌های تخلفات و جرایم است، ادامه داد: شهروندان اطمینان داشته باشند که ورود به حیطه خصوصی افراد اکیداً ممنوع بوده و در این سامانه این امکان فراهم شده تا افراد در صورت عدم تمایل به ثبت نام، می‌توانند به صورت گمنام و بدون احراز هویت و پرداخت هیچ گونه هزینه‌ای تخلفات و ناهنجاری‌های اجتماعی را در این سامانه ثبت کنند در عین حال، گزارش آنها کاملاً محرمانه ارائه می‌شود.

«روابط عمومی دادسرای عمومی و انقلاب سیرجان

روابط عمومی شرکت جهاد نصر سیرجان

روابط عمومی شرکت گم‌روش سیرجان

شرکت تجمان فولاد سیرجان (سهامی عام)
روابط عمومی و امور بین الملل